

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 18 mars 1938 kl. 9 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om utredning i syfte att göra statens offentliga utredningslitteratur lättare tillgänglig.

I en inom riksdagens första kammare väckt, till dess andra tillfälliga *Motionen.* utskott hänvisad motion, nr 40, har herr *Lindström* föreslagit, att riksdagen ville hemställa att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en utredning i syfte att göra utredningslitteraturen lättare tillgänglig i första hand för tjänstemän och studieintresserad allmänhet.

I avseende å motivering får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i anledning av motionen införskaffat yttranden från stats- *Yttranden.* kontoret och medicinalstyrelsen.

Statskontoret anför i sitt yttrande i huvudsak följande:

Jämlikt kungl. kungörelsen den 29 augusti 1921 (nr 517) med vissa bestämmelser angående kommittéer har befogenheten att giva tryckningstillstånd för kommittébetänkande lagts i vederbörande departementschefs hand. Vid meddelandet av sådant tillstånd plägar departementschefen bestämma såväl upplagans storlek som hur mycket därav skall överlämnas till riksgäldskontoret för att tillhandahållas riksdagens ledamöter. Givetvis äger departementschefen även att besluta om utökning av upplagan beträffande visst betänkande, därest han med hänsyn till betänkandets större allmänna intresse eller av annan anledning finner skäl därtill.

Jämlikt föreskrift i kungörelsen den 3 februari 1922 (nr 98) angående statens offentliga utredningars yttre anordning skola utredningarna i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer tillhandahållas allmänheten genom bokhandeln. I enlighet härmed fann Kungl. Maj:t — i syfte att åstadkomma reda i distributionen och att begränsa de därmed förbundna kostnaderna — genom beslut den 24 november 1922 gott förordna, att statens offentliga utredningar skola, där icke för särskilda fall annorlunda är eller varder bestämt, tillhandahållas allmänheten genom aktiebolaget Nordiska bokhandeln enligt avtal, som å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar slutes av chefen för finansdepartementet. Sådant avtal träffades därefter den 12 december 1922 och gäller fortfarande.

Omedelbart sedan en utredning färdigtryckts och avlämnats till vederbörande departement, får distributören, Nordiska bokhandeln, sig tillställd den del av upplagan, som är avsedd för försäljning till allmänheten. Å denna delupplaga finnas angivna distributörens namn samt publikationens försäljningspris. Nämda pris, vilket i regel ej oväsentligt understiger statens självkostnad, bestämmes enligt särskilda beräkningsgrunder av statskontoret, vanligen genom ämbetsverkets tryckerikonsulent. Genom distributörens för-

sorg utsändes publikationen till vissa bokhandlare i olika delar av landet. Dessutom infördes meddelande om publikationen i Svensk bokhandelstidnings bokförteckning, varigenom varje bokhandlare i riket erhåller kännedom om att publikationen utkommit. Då varje publikation, tillhörande »Statens offentliga utredningar», upptager en systematisk förteckning över samtliga hittills under året utkomna utredningar, kan allmänheten utan svårighet genom ortens bokhandel rekvidrera önskad publikation till fastställt pris.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 18 oktober 1935 åligger det vidare vederbörande statsdepartement att *dels* till ett vart av nu befintliga centralbibliotek ävensom till stifts- och landsbiblioteket i Linköping utdela ett exemplar av de i serien »Statens offentliga utredningar» ingående publikationer, som efter ingången av år 1935 överlämnats eller varda till departementen överlämnade, *dels ock* till ett vart av blivande centralbibliotek och landsbibliotek utdela ett exemplar av dylika publikationer, som varda överlämnade till departementen efter ingången av det år, under vilket biblioteket trätt i verksamhet.

Statskontoret vill slutligen bringa i erinran, att det i flera fall förekommit, att av en viss publikation intresserad sammanslutning erhållit tillstånd att på den stilsats, som kommit till användning vid tryckning av ett avgivet sakkunnigbetänkande, på vissa villkor trycka en för sammanslutningens medlemmar — understundom ock för försäljning — avsedd upplaga av betänkandet i fråga.

Av den lämnade redogörelsen torde framgå, att det redan på ett ganska tillfredsställande sätt är sörgt för att allmänheten bekvämt och till skäligh kostnad äger tillgång till statens offentliga utredningar. Såvitt statskontoret kan finna är någon särskild utredning i det av motionären angivna syftet icke av behovet påkallad.

I medicinalstyrelsens yttrande anföres:

I vad motionen avser att kommittébetänkanden i sociala frågor tryckas i större upplagor än vad hittills emellanåt varit fallet anser sig styrelsen kunna ansluta sig till motionens syftemål. Sålunda skulle det enligt styrelsens mening hava varit önskvärt, att befolkningskommissionens utlåtanden tryckts i så stor upplaga, att desamma kunnat utdelas till samtliga tjänsteläkare, för vilka en del i dessa betänkanden återgivna utredningar skulle hava varit av stort värde. Styrelsen inser till fullo svårigheten att beräkna storleken av de upplagor, vari kommittébetänkanden skola tryckas. En allmän utökning av upplagorna skulle otvivelaktigt medföra att i fall, där betänkanden icke röna någon större efterfrågan, stora restupplagor uppkomma, som efter hand måste makuleras. Frågan om upplagans storlek synes därför böra avgöras från fall till fall med hänsyn till beräknad efterfrågan. En möjlighet att i tveksamma fall erhålla ledning för bedömande av upplagans blivande efterfrågan, synes vara att vid det remissförfarande, som regelmässigt tillämpas beträffande ett avgivet kommittéutlåtande, möjligheterna för utökning av upplagan hållas öppna under någon kortare tid efter utremitterandet samt att de myndigheter, till vilka betänkandet remitteras, samtidigt anmodas att snarast möjligt angiva sina önskemål beträffande en eventuell utökning av upplagan.

I vad motionen avser de statliga utredningarnas distribution i allmänna bokhandeln finner styrelsen icke förefinnas anledning till någon ändring i nu gällande system, som torde giva möjlighet till erhållande av betänkanden

medels rekvisition genom lokala bokhandlare hos den bokhandel, som handhar distributionen. Om betänkandena skulle omedelbart distribueras till samtliga bokhandlare i riket, torde upplagorna behöva göras avsevärt större än vad som motsvarar behovet.

Utskottet delar motionärens uppfattning att utredningslitteraturen bör vara lätt tillgänglig för den av densamma intresserade allmänheten. *Utskottet.*

Av de inhämtade yttrandena framgår emellertid icke, att några svårigheter att erhålla önskad utredningslitteratur gjort sig gällande.

Nämnda litteratur tillhandahålles på sätt Kungl. Maj:t bestämmer och distribueras för närvarande av aktiebolaget Nordiska bokhandeln i Stockholm mot rekvisition till bokhandlare och privata personer inom hela landet.

I fråga om upplagornas storlek har Kungl. Maj:t även bestämmanderätt, och då beslut härutinnan givetvis måste fattas från fall till fall, synes emot nuvarande anordning icke kunna göras erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen nr I: 40 icke måtte föranleda någon första kammarens åtgärd.

Stockholm den 10 mars 1938.

Å utskottets vägnar:

O. A. NORDBORG.

Närvarande: herrar Nordborg, Heüman, Gottfrid Karlsson, Anders Andersson, Swartling, Holstenson, Sundvik och Magnusson.
